

Jaroslav Trombik: Pár poznámek k češtině a konferenci

Při výběru studentů medicíny na Novém Zélandu je hlavní kritérium kromě prospěchu *communication skill*. Pro budoucího lékaře je důležité umění s pacientem porozmlouvat bez náznaku nějaké nadřazenosti. Schopnost vyjadřování jak jazykově tak i písemně se dnes požaduje ve všech pracovních oborech. V tom vidím důležitost Škol bez hranic: naučit děti umět hovořit plynně česky, čímž se vyhnou znevýhodnění po návratu do vlasti.

Před několika lety jsem se zúčastnil několika přednášek amerického lingvisty prof. Pinkera, v nichž dokazoval, že dvouleté dítě jako genius se naučí gramatiku v jakémkoli jazyce, a to ne odposlechnutím, nýbrž instinktivně. Angličtina má mnoho nepravidelných sloves a dítě vždy použije tu pravidelnou formu, dřív než se naučí tu nepravidelnou. V jedné přednášce zaznělo, že děti vytvářejí novotvary v češtině a že před pubertou je dítě schopno naučit se cizí řeč bez přízvuku, později je to těžké.

V demenčním stáří naopak pacienti ztratí schopnost hovořit druhým jazykem. V Aucklandu jsme měli několik rodin, které nás požádaly o poskytnutí českého tlumočnicka, protože dědeček a babička trpící Alzheimerovou nemocí ztratili znalost angličtiny a bylo zapotřebí se nějak dorozumět. Obdivuji výřečnost většiny přítomných řečníků, to je dar, který při spojování mých genů někde zmizel. Různá hlediska a různá řešení problémů ukazují, že nejde všechno shrnout do jednoho koše, že je třeba individuálního postupu.

Hana Hermannová je velmi bystrá žena, cením si jejích kritických slov. V otázce Českých škol bez hranic doufám změnit svůj názor po průzkumu dalších dokumentů. Řešíme jednotlivé problémy a předsudky necháváme stranou. Mladé rodiny v Aucklandu musí čelit mnoha překážkám. Třeba ubytování. Zrovna jako v Banátu, jsou zde rodiny zámožnější s větším příjmem, ale i rodiny s příjmem menším a nedá se očekávat, že by ti majetnější dotovali ty finančně slabší. Proto je sebemenší pomoc třeba ve formě školních pomůcek vítána.

Před několika lety jsem pobyl týden v rumunském Banátu. Rodina, u které jsem bydlel, byla velmi přátelská. Jejich hrdinou však byl Ceausescu. Důvod: za jeho vlády měli práci v tamějších dolech na měděnou rudu, dnes musí jezdit za práci načerno do Česka. Argument, že jim bylo hej, když měli potraviny, zatím co miliony trpěly hladu, neuznávali. Komunismus jako mor vymýtil u mnoha lidí jakýkoliv soucit k jiným, což se projevuje i u nás při debatách o minulosti. Též vymýtil soběstačnost dřívějších generací a vypěstoval závislost na státě. Při tom si neuvědomují, že stát je financován většinou z daní pracujících, že nic není zadarmo, někdo to musí odpracovat.

Přesto všechno si naši krajané z Rumunska zaslouží veškerou podporu, kterou jim česká vláda poskytuje, zrovna jako mladé rodiny na Novém Zélandu ve snaze naučit nejmladší generaci český jazyk a kulturu. Kdyby v minulosti byly hranice do Československa otevřeny, všechny moje děti by uměly mluvit česky. Po revoluci při návštěvě republiky litovaly, že jsme je nenutili mluvit česky. Cítím se trochu vinen, a proto plně podporuji myšlenku Škol bez hranic.

V závěru našeho setkání se jeden mladý muž tázal, jaký smysl mají tyto konference a co dokázaly. Dostal dostačující vysvětlení od několika krajanek. Já bych přidal, že pro mě je to obohacování a výměna zkušeností. Na druhou otázku uvedu příklad z mého mládí, kdy jsem jako novopečený zemědělský inženýr

spustil doma jakousi kritiku. Otec odvětil: ty nevíš, v jakém stavu jsem tohle hospodářství převzal. Myslím si, že jsem udělal dost a teď je na tobě, abys ukázal, co dovedeš.

Kritika je dobrá věc, ale pracovní zapojení je mnohem prospěšnější.